

המכללה לביטחון לאומי
מחזור מ"ה 2017-2018

מטלת סיכום סיור בטל"ם במזרח
נייר הכנה לביקור ראש הממשלה ושר החוץ ברפובליקה של קוריאה

מנחה אקדמי: דר' ערן לרמן
מדריך אחראי: עודד שמלא

מגישים: צוות הסיור לדרום קוריאה

מאי 2018

רקע

נייר זה מהווה הכנה לקראת ביקור ראש ממשלת ישראל ושר החוץ בדרום קוריאה, שמה הרשמי: **הרפובליקה של קוריאה**. במסמך יוצגו נתונים עדכניים בתחומי הפוליטיקה, מדיניות חוץ, ביטחון וכלכלה, וכן יפורטו האינטרסים של ישראל ביחסים עם קוריאה הדרומית, הציפיות שלה מישראל ולבסוף תוצג המלצה לחצי יום ביקור כמחווה תודעתית. לאורך הנייר יעשה שימוש בקיצור בראשי תיבות: דר"ק- דרום קוריאה, וצפ"ק – צפון קוריאה.

כללי

דר"ק היא מדינה בחצי אי בצפון מזרח אסיה, ה מונה כ-50 מיליון תושבים ונחשבת **לכלכלה ה-11 בגודלה בעולם**. שטחה של דר"ק משתרע על 99,460 ק"מ מרובע (פי 4.5 מישראל), כשני שליש מהם הררי ובירתה **סיאול**. לתורת קונפוציוס השפעה היסטורית רחבה על הלכי הרוח, דרכי החשיבה והתרבות הקוריאנית. ההתפלגות הדתית במדינה נחלקת לארבע קבוצות עיקריות: 23% בודהיסטים, 26% נוצרים, 49% ללא שיוך דתי, 2% אחרים – הלאום הקוריאני מאחד את כל הדתות ואין מגזר מיעוטים.

המדינה גובלת בצפון קוריאה (צפ"ק) בלבד מצפון, ובשאר חלקיה היא מוקפת ים. דר"ק זכתה לעצמאות ב-1945 עם כניעת יפן (ושנות העצמאות נספרות מ-1945 ואילך), אולם ממשל עצמאי כונן ב-1948 **בשטח הנאמנות האמריקאי** בקוריאה שנוצר בעקבות כיבוש חצי האי במלחמת העולם השנייה. צפ"ק הוקמה בשטח הנאמנות הסובייטי. קו הגבול בין דר"ק לצפ"ק, נקבע בשנת 1953, לאחר סיום מלחמת קוריאה. **ארה"ב** הינה בעלת ברית אסטרטגית מן המעלה הראשונה של דר"ק - בין המדינות הסכם הגנה הדדי וברית צבאית.

פוליטיקה, חוקה וממשל:

הרפובליקה של דר"ק זכתה לעצמאות והציגה את חוקתה לראשונה ב-17 ביולי 1948. חוקה זו מבטיחה אגד זכויות וחופש בסיסיים, בין השאר שוויון בפני החוק, הגנה ממעצר שרירותי, חופש מגורים, הזכות לבחור ולהחזיק במשרה ציבורית, הזכות לפרטיות, חופש דת, חופש דיבור, חופש עיתונות כמו גם הזכות לאיכות סביבה ולאוויר. **מאז שנת 1988 המשטר במדינה הוא דמוקרטי**.

לממשלה, בכפוף לשיטה הנשיאותית, שלוש זרועות: **הזרוע המחוקקת**, בדמותה של **האסיפה הלאומית המהווה בית אחד, מערכת המשפט** המורכבת **מבתי משפט** אזוריים, בתי משפט לערעורים או בתי משפט גבוהים ובית המשפט הגבוה, **הזרוע המבצעת** שבראשה **הנשיא**, **העומד בראש המדינה ומשמש כמפקד הכוחות הצבאיים**. הנשיא נעזר בראש הממשלה, במועצת המדינה ובקבינט. הבחירות לנשיאות מתקיימות אחת לחמש שנים, בעוד שהבחירות לאסיפה הלאומית נערכות אחת לארבע שנים. האסיפה הלאומית מורכבת משתי מפלגות עיקריות – השמרנים והליברלים. בתקופת כהונתו מתגורר הנשיא במעון הרשמי הנקרא **"הבית הכחול"**, והוא **חסיך מפני כל אחריות פלילית (למעט עבירות חמורות)**. הנשיא הנוכחי הוא **מון ג'יאה-אין, עורך דין במקצועו ופעיל זכויות אדם לשעבר, שכיהן כראש המטה של הנשיא לשעבר רו מו-היון (פירוט בנספח)**. מוון נכנס לתפקידו ב-10 במאי 2017, יום לאחר שנבחר בבחירות שהתקיימו לאחר הדחת הנשיאה הקודמת, פארק ג'ון-הייה, שנשפטה ל 24 שנות מאסר בגין שחיתות.

נשיא דר"ק הוא המפקד העליון של הכוחות המזוינים. בדר"ק מוצבים כ-30,000 חיילים אמריקאים, כאשר הפיקוד על כלל הכוחות המשותפים הם תחת מפקדה משותפת CFC קוריאנית – אמריקנית בפיקוד גנרל אמריקאי. ב-2004 הוחלט כי הפיקוד על הכוחות בשגרה יעבור למשרד ההגנה הקוריאני, אם כי הפיקוד בחירום נותר באחריות הגנרל האמריקאי. למרות הכוונה להעביר את הפיקוד לקוריאנים גם בחירום, לא נראה שמהלך זה ימומש בשנים הקרובות. ניכר כי הפיקוד האמריקאי בזמן חירום משמש גם כגורם מרסן באיזור.

לצבא שלוש זרועות נפרדות (יבשה, ים ואוויר) עליהם מפקד גנרל 4 כוכבים, הכפוף לנשיא באמצעות שר ההגנה. כמו בישראל, קיימת חובת גיוס לצבא לגברים (נשים בהתנדבות).

כלכלה:

בתחילת שנות ה-60 נחשבה דר"ק לאחת המדינות החקלאיות העניות בעולם. כיום, דר"ק מדורגת כמדינה בעלת הכלכלה ה-11 בגודלה בעולם, והעלייה התלולה שלה בדירוג הכלכלי העולמי, כונתה "הנס על נהר ההאן". בשנת 2016 הגיע התמ"ג במדינה לכ- 1.4 טריליון דולר (במונחי PPP) והתוצר לנפש עמד על 27,538 דולר (במונחי PPP) שיעור הצמיחה הממוצע במדינה עומד על 2.8% בשנה. דר"ק משקיעה באופן עקבי בחינוך יסודי ובמוסדות להשכלה גבוהה. לעובדיה המקומיים מחויבות גבוהה למקום העבודה והם עובדים שעות רבות יותר לעומת שאר מדינות OECD. יחד עם זאת, קצב הצמיחה בשנים האחרונות נמוך יחסית. דר"ק אשר נשענת בעיקר על יצוא תעשייתי, חברה בפורום ה-G-20, בו חברות 20 הכלכלות המתועשות הגדולות בעולם וכן, חברה בארגונים רבים בעולם, ביניהם ה-OECD, ה-APEC, ה-WTO, ה-UN, ה-EAS, ה-ASEAN, ובארגון הסחר העולמי.

דר"ק הינה מהמובילות בעולם בייצור זיכרונות של מוליכים למחצה, מסכים דקים וטלפונים סלולריים. בנוסף, מדורגת ראשונה בבניית ספינות בעולם וחמישית בייצור מכוניות. עם החברות הקוראניות המובילות נמנות – Hyundai, Samsung, LG, Kia וחברת SK. גם סקטורי החקלאות ועיבוד מזון (דיג) הינם מקור הכנסה למשק הלאומי. מנוע הצמיחה המרכזי הינו ענף הייצוא של סחורות ושירותים, המהווה כ-53% מהתוצר במדינה. עיקר הייצוא מדר"ק הוא של מוצרי חשמל, תקשורת וכלי רכב, כאשר מדינות היעד העיקריות הן סין (26%), ארה"ב (13%) והמדינות השכנות. עיקר היבוא לדרום קוריאה הינו נפט ומוצרי, מוצרי חשמל, ברזל, פלדה וגז. מדינות המוצא העיקריות הן סין (21%), יפן (11%), ארצות הברית (10%). את מרבית הנפט מיבאת דר"ק בעיקר מערב הסעודית, קטר ואיראן.

למעלה מ-300 חברות ישראליות מייצאות לקוריאה, כאשר רובן בתחום המוליכים למחצה וה-IT. נכון לשנת 2016, עמד היקף היבוא לישראל על 1.5 מיליון דולר והיקף הייצוא לדר"ק עמד על 1 מיליון דולר. ישראל מייבאת מדר"ק בעיקר כלי רכב (כולל כלי שיט וטיס), מכונות וציוד חשמלי ומייצאת בעיקר רכיבים אלקטרוניים ומכשירי בדיקה, מדידה וניווט. היצואן הישראלי יכול להשתלב בדר"ק בענפי ההיי-טק, החקלאות, השירותים הרפואיים וטכנולוגיות הסביבה.

קשרי חוץ, פוליטיקה בינלאומית:

קשרי החוץ של דר"ק עוצבו בהתאם להתפתחות דפוס היחסים בינה לבין שכנתה, צפ"ק ומול ארה"ב, רוסיה, סין ויפן. מאז מלחמת האזרחים ב-1953, משפיעה מעורבות המעצמות על מדיניות החוץ של דר"ק. מאז החלה צפ"ק לבצע ניסויים גרעיניים ולהכריז על יכולותיה הגרעיניות במהלך העשור הקודם, גלשו המתחים והאיומים גם לזירה הבינלאומית. בשנים האחרונות יזמה צפ"ק מספר תקריות וחילושים עם מטרות דרום קוריאניות, אמריקאיות ויפניות. עם זאת, לאחרונה נענה שליט צפ"ק להזמנת נשיא דר"ק – מפגש פסגה בין השניים התקיים ב-27 באפריל 2018. בסיום הפסגה הושגו, בין השאר, שלוש נקודות ההסכמה הבאות: חידוש מפגשים עיתיים של בני משפחה החיים בשתי הקוריאנות; הסכמה על יעד משותף של פירוז חצי האי הקוריאני מנשק גרעיני והפסקת כל פעולות האיבה; והסכמה על מאמצים משותפים שיובילו להסכם שלום בחצי האי הקוריאני. כחלק מניסיונות ההתקרבות של שליט צפ"ק ולאחר נתק מוחלט בין ארצות הברית וצפ"ק, צפויים שני הנשיאים להיפגש לראשונה, בסינגפור, ב-12 ביוני 2018. ב-19 במאי 2017, פורסם ב"וול סטריט ג'ורנל", כי יומיים לאחר האיום הצפון קוריאני בביטול הפסגה ההיסטורית בין קים לטרמאפ, ארה"ב הסכימה לבקשת דר"ק, לביטול התרגיל המשותף שתוכנן בין ארה"ב והדרום.

דר"ק נחשבת כיום לאחת המדינות המפותחות בעולם, ומטפחת קשרי חוץ טובים ותקינים עם מרבית מדינות העולם. סיאול מנסה לאזן בין שיתוף הפעולה וההתקרבות למעצמות הגדולות ארה"ב וסין, לצד חיזוק היחסים עם שאר מדינות אסיה, בייחוד עם יפן, על רקע המתחים ההולכת וגוברת בשנים האחרונות עם צפ"ק, הנתפסת על ידי רוב שכנותיה כמאיימת על יציבות וביטחון האזור.

יחסי דר"ק עם סין מוגדרים כטובים מאוד. בין המדינות הסכמי סחר, והיקף הסחר עומד על מיליארדי דולרים בשנה. כמו כן מנסה סין בשנים האחרונות לגשר ולתווך בין דר"ק לצפ"ק (הנתפסת כבת חסותה המסורתית), בניסיון להגיע לפתרון דיפלומטי לקונפליקט ביניהן. עם זאת, קיימת ביקורת בקרב הממשל בדר"ק, לפיה מצדדת סין בצד הצפון קוריאני יתר על המידה, מדיניות

אשר מעניקה לצפ"ק לגיטימציה להמשך התוקפנות ולאיומיה על שאר מדינות האזור. בנוסף, אי הסכמות בנוגע לעסקת רכישת מערכת התראה כנגד טילים בין דרום קוריאה לארה"ב, ערערה מעט את היחסים בין דר"ק לסין.

יחסי דר"ק עם יפן גם כן נחשבים טובים, אם כי קיים ביניהן סכסוך בנוגע לריבונות על מספר איים (האי דוקדו) ומשקעים מרים היסטוריים על רקע הקולוניאליזם היפני. למרות חילוקי הדעות הללו, השתיים משתפות פעולה בתחומים כלכליים, טכנולוגיים ובאחרונה בעיקר ביטחוניים, על רקע האיום הצפון קוריאני הגובר.

מאז התמוטטות המשטר הסובייטי בתחילת שנות ה-90, חלה התקרבות חסרת תקדים בין דר"ק לרוסיה. יחסי הגומלין התרחבו בעיקר לתחום המסחרי-כלכלי ואפילו לתחום הביטחוני (המרת חובות רוסיים לנשק מתקדם). שתי המדינות מקימות מתחם משותף לניצול משאבי גז במזרח רוסיה. כמו כן, ממשל פוטין הביע נכונות למיזם שיחבר את שתי הקוריאאות לרכבת הטרנס-סיבירית. חשוב לציין עם זאת כי במישור הפוליטי, הקרבה המסורתית בין ארה"ב לדר"ק מהווה בלם להעמקה נוספת של השת"פ מול רוסיה.

מדיניות החוץ של דר"ק מתמקדת בעשור האחרון גם בהידוק היחסים עם המדינות החזקות באיחוד האירופי. הקשרים הדיפלומטיים עם צרפת, בריטניה, גרמניה ואיטליה זוכים לעדיפות גבוהה, גם במישור הביטחוני, לרבות רכש, הסכמי העברת טכנולוגיות ושת"פ בין תעשיות הבטחון. בין האיחוד האירופי לדרום קוריאה קיים הסכם סחר חופשי. בזירה הבינלאומית, נוסף על האיחוד האירופי, מדיניות החוץ של סיאול מתמקדת גם בטיפוח יחסים עם מדינות מובילות באסיה (הודו, תאילנד), מדינות ערב ואוסטרליה. על רקע אינטרסים כלכליים הועמק הקשר בעשור האחרון גם עם מדינות מרכז/דרום אמריקה ואפריקה.

ככלל, המזרח התיכון אינו במקום גבוה בסדר היום המדיני של דר"ק, המתמקדת באופן מסורתי באסיה וביבשות עם פוטנציאל סחר מבטיח. יחד עם זאת, מבחינה כלכלית, מהווה המזרח התיכון בכלל ומדינות המפרץ בפרט, מקור מרכזי ליבוא נפט. חברות קוריאניות משתתפות במכרזי ענק במדינות ערב והמזרח התיכון מהווה שוק חשוב למוצרי הדגל של התעשיות הקוריאניות. על אף שדר"ק חוששת שלתוכנית הגרעין של איראן כוונות צבאיות ומודעת היטב לשת"פ הגרעיני בין צפ"ק לאיראן, קשרי המסחר בין דר"ק לאיראן התרחבו בעשור האחרון. בין שתי המדינות קיימים קשרים דיפלומטיים מלאים, ובשנת 2009 איראן הציעה לתווך בין שתי הקוריאאות. במאי 2016 ביקרה הנשיאה הקוריאנית באיראן, שם נחתמו הסכמים בשווי 46 מיליארד דולר לערך בתחומי הובלת נפט, תחבורה ועוד.

בהקשר הפלסטיני, מתקיימים קשרים ברמת נציג דיפלומטי ברמאללה ושגרירות פלסטינית בטוקיו. דר"ק נותנת לרש"פ סיוע הומניטארי מאז 1994, שהוערך עד כה ב 40 מיליון דולר. בהצבעת העצרת הכללית של האו"ם, בנושא הענקת מעמד של מדינה משקיפה שאינה חברה לרש"פ, נמנעת דר"ק.

שיתופי פעולה ביטחוניים: בשנת 2014 הורחבו היחסים הצבאיים של דר"ק עם מדינות נוספות: עם פרו הוסכם על שיתוף פעולה בתחומים רבים לרבות העברת טכנולוגיה וייצור בפרו של ספינות, מטוסים ועוד. עם פולין חתם שר ההגנה הקוריאני על הסכם שיתוף פעולה טכנולוגי בדגש על תחום התעופה. עם פקיסטאן הוסכם על שיתוף פעולה טכנולוגי בדגש על התחום הימי. עם אזרבייג'ן נחתם זיכרון דברים לפיו יוגברו שיתוף הפעולה והמסחר הצבאיים ועם אינדונזיה נחתם הסכם לפיתוח משותף של מטוס קרב (KFX) דור 4.5. ברקע קיים שת"פ ארוך מול המנה"ר הטורקי (טנקים וארטילריה). בהקשר הטורקי יש לקוריאה 'פינה חמה' שהוגדרה על-ידה כקשר אחים, בשל הסיוע שהושיטה טורקיה לדר"ק בעת מלחמת קוריאה.

איומי חוץ ופנים

האוריינטציה המדינית של דר"ק היא פרו-אמריקאית וארה"ב היא השותפה האסטרטגית החשובה ביותר עבורה. לצד זה, חלק גדול ממאמציה של קוריאה בזירה הבינלאומית מתמקד בארגונים בינלאומיים ואזוריים ובמוסדות האו"ם, כחלק מהנוכחות המתבקשת מכלכלה מספר 11 בעולם. על מנת להעלות את פרופיל פעילותה בארגונים אלו היא מארחת ועידות בינלאומיות רבות וארועים בינלאומיים מרכזיים.

הנושאים המרכזיים על סדר היום של מדיניות החוץ של דר"ק:

- גרעין צפ"ק – איום מוחשי נשקף מיכולותיה הבליסטיות משולבות הגרעין של צפ"ק, לצד היכולות הארטילריות שלה לטווח קצר-בינוני, כמו גם איום מתקפות סייבר, אשר הודגמו הלכה למעשה במספר תקריות לאורך השנים.

- סכסוכי ריבונות על מספר איים (בדגש על האי דוקדו) עם יפן, הנשמרים בפורפיל נמוך ואינם נתפסים כפוטנציאל למשבר. כמו כן, קיימים סכסוכים לגבי מרחב זכויות דיג בים הצהוב וים יפן מול סין ויפן.
- השתתפות בפורום הבינלאומי: דר"ק חתומה על יותר מ-650 אמנות בנושאים שונים ביניהם (לוטר", סביבה, חינוך וכו').

הנושאים המרכזיים על סדר היום בתחומי הפנים:

- התמודדות עם איום דמוגרפי – מגמת ירידה בילודה (העומדת כיום על 1.2 ילדים למשפחה).
- התמודדות מורכבת עם שחיתות ציבורית, ששיאה בהדחת הנשיאה לשעבר.

יחסי ישראל – דרום קוריאה

ישראל ודר"ק החלו את כינון היחסים הדיפלומטיים בשנת 1962. שתי המדינות נוסדו באותה שנה ויש ביניהן הרבה מהמשותף: דמיון היסטורי (היסטוריה של אלפי שנים, עמים שידעו סבל רב בעידן המודרני והצליחו לקבל עצמאות ולהקים דמוקרטיה וכלכלות משגשגות; דמיון גיאוגרפי-פוליטי (מדינות קטנות ביחס לשכנותיה ובנות ברית של ארה"ב); קוריאנים רבים לומדים את התלמוד המתורגם ורואים בו את הסיבה ל'חכמה היהודית', ומעריכים את ההישגים היהודיים גם בתחומי המדע והטכנולוגיה; הקהילה הנוצרית - ישנה תיירות צליינית מדר"ק לישראל. דרום-קוריאנים לא שוכחים לישראל את הסיוע ההמוניטארי במלחמת קוריאה. בין המדינות שוררים יחסים דיפלומטיים מלאים ברמת שגרירויות והיחסים נחשבים טובים. היחסים בין המדינות נשמרים על "אש נמוכה", בעיקר בגלל התלות של דר"ק בנפט ובגז של מדינות ערב וכן בהיקף הסחר שהיא מנהלת עם העולם הערבי. היוזמה לאי-החצנת היחסים נובעת מאינטרס דר"ק ולא בתגובה ללחץ מן העולם הערבי. בימים אלו ממש, נעשים מאמצים מצד שתי המדינות להגיע לישורת האחרונה לקראת חתימה על הסכם סחר משותף. מעבר לפריחה בתחום הכלכלי – מסחרי, האיום הביטחוני החמור על שתי המדינות, הוביל בשנים האחרונות להידוק היחסים, בייחוד בתחום הביטחוני. במהלך שנות ה-70, בעקבות משבר הנפט, התדרדרו היחסים בין השתיים, עת העדיפה דר"ק לתמוך בשכנותיה של ישראל מחשש למשבר אנרגיה. בשנת 1992 פתחה ישראל מחדש את שגרירותה בדר"ק (לאחר שזו נסגרה בשנת 1979) ומאז היחסים מתחזקים ומתקיימים שיתופי פעולה בתחומים רבים נוספים: חקלאות, טכנולוגיה וביטחון.

נקודות מרכזיות בקשר בין חילות האוויר של קוריאה וישראל

- חיל האוויר הישראלי הוגדר על-ידי מפקד חיל האוויר של דר"ק כמודל לבנין והפעלת כח – נקודה אפשרית לשיח.
- רכש מערכות ישראליות- מזל"טים, טילי "פופאיי", מערכות צילום ז"א, מערכות ל"א ועוד.
- קיימת רגישות סביב אי הבחירה במטוסי אימון קוריאנים מסוג T-50 והעדפת הרכש מאיטליה.

האינטרסים של מדינת ישראל מול הרפובליקה של דרום קוריאה

דר"ק, מעצמה כלכלית, בת בריתה של ארצות הברית, מהווה פוטנציאל וקר פורה לשיתוף פעולה רב עם ישראל מנקודת מבטה של ישראל. עם זאת, בבחינת האינטרסים המרכזיים של ישראל בדר"ק, יש לקחת בחשבון את מאפייניה הייחודיים והאינטרסים המרכזיים של דר"ק, על מנת לבחור כראוי את האינטרסים הישראליים הניתנים למימוש, ולא ליצר מצג שווא של יכולת בלתי מוגבלת לשיתוף פעולה, שאינו נתמך וייתכן שסותר אינטרסים מרכזיים של דר"ק. בטרם יוגדרו האינטרסים הראויים לישראל בדר"ק בעת זו, יש לעמוד על מספר היבטים המאפיינים את דר"ק – הראשון, **דר"ק נמצאת ביחסים קרובים מאוד, מבוססים אינטרסים כלכליים נרחבים עם מדינות המזרח התיכון, בהן איראן**. כפועל יוצא מכך, לאורך שנים נזהרת דר"ק ברמת הרחבת שיתופי הפעולה עם ישראל, מתוך חשש שהניל ישפיע על אינטרסיה הכלכליים הראשונים במעלה מול מדינות ערב. השינוי המתחולל כעת במזרח התיכון, בין השאר בשינוי לכאורה ביחסי ערב הסעודית וישראל, טרם חלחל לדר"ק, דבר המאפיין את התרבות הדרום קוריאנית. השני – **בהיבט הכלכלי – מדינת ישראל הינה שוק קטן מאוד עבור דר"ק**. השלישי – **בפן המדיני, בדר"ק כיום ממשלת שמאל, ליברלית**, שייתכן ומתקשה עם מדינות ישראל בנושא הסכסוך הישראלי-פלסטיני. על כך יש להוסיף כי דר"ק בוחרת שלא להיות גורם מפתח בסוגיות בינלאומיות, אלא בוחרת להתמקד בעיקר באינטרסים של המדינה עצמה. לאור האמור לעיל, בבחינת האינטרסים הישראליים מול דר"ק, יסומנו מספר אינטרסים מרכזיים, הניתנים להשגה

בתמונת היחסים הקיימת. אינטרסים אלו יהוו שדרוג ליחסים בין המדינות, אך בא בעת, לא יעמידו את דר"ק בסיטואציה של דילמה מול אינטרסים מרכזיים של המדינה כיום.

בתחום הכלכלי – למדינת ישראל אינטרס מהותי בהרחבת הקשרים הכלכליים. בהיבט זה ניתן לציין כי על אף היות ישראל שוק קטן לדר"ק, שוק ההיי-טק הישראלי, החדשנות שבו והפיתוחים הרלוונטיים מאוד לתעשיות קוריאניות, דוגמת חברות היי-טק העוסקות בתחום הרכב החכם, מהווים אינטרס דרום-קוריאני, באופן בו לשני הצדדים אינטרס לקדם הסכם סחר משותף. האינטרס הראשון הינו לאור זאת, חתימה על הסכם סחר, הכולל גם סוגיות מיסוי על סחורות וגם פתרון סוגיות של מתן שירותים, הגנה על פטנטים, הליכים משפטיים ועוד. זהו אינטרס ראשון ישראלי חשוב הניתן ליישום, שיקל מאוד על הרחבת הקשרים הכלכליים **bottom-up** - מהחברות הכלכליות לרמה המדינית, מבלי לסכן אינטרסים דרום קוריאנים במדינות המזרח התיכון. יצוין כי הרצון של ישראל לחתום הסכם סחר גם עם יפן, המהווה יריבה כלכלית של דר"ק, יכול להיות זרז בחתימה על הסכם עם הדרום קוריאנים. אינטרס כלכלי נוסף הינו המשך הרחבת שיתוף הפעולה **בתחום הרכש הצבאי**. למדינת ישראל ולדר"ק מספר איומים דומים, דוגמת איומי ירי תלול מסלול. לחדשנות הצבאית הישראלית יכולה להיות תרומה רבה לדרום קוריאנה. יש לקדם אינטרס זה ברגישות ובתיאום, מבלי להיכנס ליריבות עם ארצות הברית בסוגיה, ותוך הבנה כי אירוע אי רכישת ספינות ההגנה לפני מספר שנים מדר"ק, באופן בו הוא התבצע, יצר משבר אמון עם הדרום קוריאנים.

התיירות הצליינית יכולה להוות תרומה כלכלית ותדמיתית עבור ישראל – יש לשאוף להרחבת התיירות הצליינית מקוריאנה לישראל, ולקדם שיתופי פעולה בתחום זה.

בתחום הביטחוני-מדיני, לאור הקשרים הנרחבים של דר"ק עם מדינות המזרח התיכון והרגישות סביב הנושא, האינטרסים הישראליים בדר"ק נדרשים להיות מתונים. עם זאת, דווקא לאור הקשרים הנרחבים של דר"ק עם מדינות יריבות, ניתן לבחון הסתייעות בקשר הדרום קוריאני על מנת להעביר מסרים חיוביים, במידה ויידרש, למדינות אשר ישראל אינן בקשר עמן. נדרש לעשות זאת בזהירות רבה, תוך הבנה כי הקוריאנים רגישים מאוד לקשר הישראלי. בהיבט היחסים המדיניים בין המדינות, ולאור התרבות הקוריאנית הרואה חשיבות רבה בפורמאליות, לישראל אינטרס לפעול לקיום פגישה בין ראש ממשלת ישראל ונשיא דר"ק.

קיום הפגישה יתווה ויסייע לשיתופי פעולה במגוון תחומים – כלכליים, חברתיים ועוד. יצוין כי קיום הפגישה לאחרונה עם ראש ממשלת יפן, יכולה להוות מנוף מול דר"ק לקיום הפגישה.

מסרים ישראלים מומלצים

- שימת דגש על הדמיון הרב שדרום קוריאנה רואה בין שתי המדינות (רקע היסטורי – עם עתיק שנשלט תקופות ארוכות על ידי זרים, הקמת מדינה בשנת 1948, צמיחה כלכלית מטאורית, הדגש הרב לחינוך, לערכי משפחה ושאיפה לרמה מוסרית גבוהה).
- להביע הערכה לעוצמה הכלכלית הקוריאנית ולהתפתחותה בשנים האחרונות, בדרך לכלכלה העשירית בגודלה בעולם.
- להביע איחולים להמשך התפתחות מוצלחת ביחסים בין הקוריאנות ולקראת הסדרת היחסים ביניהן לקראת איחוד עתידי וכן לסיום החתימה על הסכם סחר משותף, תוך עידוד פיתוחים טכנולוגיים בתחום הגנת הסביבה וסביבה ירוקה.
- לא נהוג להיפגש עם גורמי אופוזיציה. ישראל צריכה להשקיע ביחסים עם הממשל 'הצעיר' הנוכחי, שאינו שומר חיבה לעם היהודי בשונה מהדור השמרן הותיק יותר בדר"ק.
- יתכן, שיהיה ניסיון מצד דר"ק להתחמק משיח על האיום האיראני על ישראל, בשל הקשר הכלכלי בין דר"ק לאיראן. המבצע המודיעיני הישראלי באיראן בחודש האחרון בהקשר הגרעין, יכול לשמש פלטפורמה לשיח בנושא, אך אין לצפות לגינוי חריף מצד דר"ק.
- הערכה לתפקיד שדר"ק החליטה לקחת במסגרת שמירת השלום בלבנון (350 לוחמים באזור שמסביב לצור) משוכנעים בתרומת הכוח ליציבות בלבנון ולכן ליציבות באזור כולו.

- להדגיש תמיכתה של ישראל בדר"ק במהלך מלחמת האזרחים.
- יש לזכור את היחסים הרגישים בין דר"ק ליפן בעקבות הכיבוש היפני. רגישות זו מזכירה באופן מסוים את זו שיש לישראל עם גרמניה. יש קשרים דיפלומטיים ויש קשרי מסחר אבל לעולם לא ישכחו את הכתם ההיסטורי. לכן, מומלץ להימנע מכל עיסוק והשוואה בנוגע לסוגיות הקשורות ליפן, ועדיין רלוונטיות ברמה האמוציונלית, בדגש על "נשות הנחמה" (עשרות אלפים של נשים וילדות קוריאניות שאולצו בכוח להיות שפחות מין של הצבא היפני לפני מלחמת העולם השנייה ובמהלכה. מול שגרירות יפן מוצב פסל של אישה צעירה לציין התופעה, למרות בקשות חוזרות ונשנות של ממשלת יפן להסירו. סוגיית הפיצויים לנפגעות הוסדרה בין הממשלות בשנת 2015).

תכנית ביקור מומלצת חצי יום :

1. **האזור המפורז - DMZ**, שעה נסיעה מסיאול. שם ניתן ללמוד על מורכבות יחסי שתי המדינות, האיומים על דרום קוריאה בדגש על מנהרות וקירבת הבירה סיאול לגבול הצפוני. פלטפורמה מצויינת לשתף בנושא התמודדות ישראל עם החמאס, פיגועי גדר, מחאות המוניות, מנהרות חודרות ועוד.
2. **מוזיאון המלחמה** – המנציח את מלחמת קוריאה על כל שלביה ומהווה מרכיב משמעותי באתוס ובנרטיב של המדינה. פלטפורמה לשיח על הדמיון במלחמות, הדמיון באובדן רב של חיילים לטובת קיום המדינה. היכל עם תמונות הפליטים המזכירות את הפליטים שברחו מאירופה. חדר המוקדש לחתימה על הסכם הפסקת האש יכול לשמש כשיח על חשיבות כיבוד הסכמים (בהקשר הסכסוך הערבי-ישראלי).
- החלק הבלתי נפרד של ארה"ב במלחמת קוריאה בא לידי ביטוי גם במוזיאון עצמו. ניתן להדגיש את הברית המשמעותית שיש גם לישראל עם ארה"ב.
3. **ארמון המלך גיונגבוק**, המהווה אחד מסמלי השלטון החשובים והמשמעותי לרצף ההיסטורי לשושלת ג'וסון ששלטה בקוריאה מהמאה ה-14 ועד הסיפוח היפני ב-1910, **כולל האנדרטה המנציחה את המלך סה-ג'ון**, ממציא הכתב הקוריאני. טקס החלפת המשמרות המפורסם והמרתק מתקיים כל יום (למעט שלישי) בין 10:00 ל-15:00 כל שעה עגולה ברחבת הכניסה לארמון.
4. **המוזיאון הלאומי לפולקלור** - המוזיאון **צמוד** לארמון המלך גיונגבוק. המבקרים נחשפים לאורחות החיים של העם הקוריאני לאורך ההסטוריה באופן חווייתי ומעניין.
5. **אם לא נותר זמן ניתן להציץ תוך כדי נסיעה ברכב – אפיק הנחל צ'אונגי צ'און (Cheonggycheon Stream)** – זהו אפיק נחל החוצה את מרכז סיאול -דוגמה לפרויקט של התחדשות עירונית. בפרויקט הבראה של ראש עיריית סיאול, סולק כביש שנבנה על נחל מזוהם והפך אותו לפארק מודרני שנפתח לציבור ב-2005. כיום זהו בית גידול טבעי ועשיר בו זורמים מים נקיים. הפרויקט דרבן יצירה של פרויקטים נוספים למען הולכי רגל, הוביל לשיפור מערכת התחבורה הציבורית ולהשבתת כבישים מהירים, ומיקד את תשומת הלב בפרויקטים סביבתיים נוספים.

נקודות אפשריות לשיח בינאישני בין בנימין נתניהו למון ג'יאה אין (על סמך ביוגרפיה של הנשיא – מצורפת בנספח) :

1. שניהם שירתו בצבא ביחידות מיוחדות.
2. נתניהו הוציא לאור 6 ספרים וגם נשיא דר"ק כתב ספר שהפך לרב מכר.
3. משפחותיהם של השניים היגרו למדינה שכיום עצמאית וחדשה (משפחת אביו של נתניהו עלתה מורשה, משפחתו של מון מצפ"ק).
4. אביו של נתניהו, כמו מון ג'יאה אין, היה כתב במערכת של עיתון.

המלצה לתשורה לנשיא : פריט שהוא סממן ארץ-ישראלי (לדוגמה: ימת הכנרת או טבריה), אשר המארח יוכל לראות בו גם חיבור לנצרות. פריט עם קווים נקיים בעטיפה איכותית (למסור התשורה בשתי ידיים). לחילופין, פריט המזכיר את קריעת ים-סוף או את משה מהתנ"ך (פירוט החשיבות בנספח 1).

נספחים

נספח 1 – הרחבה קצרה על היסטוריה, דת ותרבות על דרום קוריאה

1. היסטוריה

ראשיתה של קוריאה כבר ב-2,333 לפנה"ס עם היווסדה של הממלכה הקוריאנית הראשונה. בשנת 1910 סיפחה יפן בכוח את קוריאה והביאה לקיצו את שלטון השושלת. קוריאה הייתה תחת שלטון קולוניאלי יפני במשך 35 שנים, עד לסיומה של מלחמת העולם השנייה. ב-15 באוגוסט 1945 קוריאה שוחררה משלטון יפן, אך מיד חולקה לשתי מדינות – דר"ק (בשליטת ברית המועצות) והצפונית (בשליטת ארה"ב), כאשר בשנת 1948 הרפובליקה הקוריאנית, שבדרום ייסדה ממשל עצמאי. ב-25 ביוני 1950, עם פלישת צפ"ק לדרום, פרצה מלחמת קוריאה ובשנת 1953 נחתם הסכם שביתת נשק. מאמציה הבלתי נלאים של דרום קוריאה לבנות עצמה מחדש לאחר המלחמה הביאו להצלחה רבה הניכרת בפיתוח הכלכלי ובהבטחת היציבות הסוציו-פוליטית במדינה. ביוני 2000 נערכה פגישת פסגה היסטורית בהשתתפות דר"ק וצפ"ק בניסיון לפתח שיתוף פעולה, אם כי נכון לנובמבר 2011 טרם נחתם הסכם שלום בין המדינות ומעת לעת מתקיימים עימותים נוספים. במהלך 2011 הפשירו היחסים בין הצדדים במידה מסוימת, אך עוד חזון למועד בו יחתמו השתיים על הסכם שלום.

2. דת וחברה

בקוריאה שלוש דתות מסורתיות: הבודהיזם, השמניזם והקונפוציוניזם, אם כי הדתות הנפוצות במדינה כיום הינם הנצרות והבודהיזם. דת הבודהיזם היוותה במשך מאות שנים את הדת המרכזית היחידה במדינה, עד המאה ה-19, אז החלו המיסיונרים הנוצרים להופיע בחצי האי ולמשוך יותר ויותר מאמינים. לקראת סוף המאה ה-20 השתווה אחוז המאמינים בנצרות לאחוז המאמינים בבודהיזם.

3. תרבות

החברה הקוריאנית בנויה על פי עקרונות הקונפוציוניזם, אשר אחד המובילים בהם הוא השיוך המעמדי בדגש חזק על היררכיה, ציות והימנעות מ"הלבנת פנים". במוקד התייחסות הפרט עומדת המשפחה. ערך הנאמנות חזק מאד עבור הקוריאנים בכל מעגלי החיים, כולל המשפחה/כפר/בי"ס תיכון/אוניברסיטה/תאגיד וכו'. **המעמד החברתי** נקבע ע"פ ייחוס משפחתי, גיל ועושר אישי בדגש על היררכיה, כאשר הצגת השיוך המעמדי מאוד מופגנת ומשמשת בסיס לכל ההתנהלות החברתית. **החינוך** הוא ראשון בסדר העדיפות המשפחתי והלאומי ללא הבדל בין שכבות סוציו אקונומיות. שתי מגמות תרבות קוריאניות פופולאריות בעולם - סדרות דרמה (טלנובלות) ומוזיקת הפופ המכונה K-POP.

4. מה בין קוריוז תנ"כי לקוריאה?

בין החודשים מרץ ליוני מתרחשת באי ג'ינדו (השלישי בגודלו) תופעת טבע ייחודית במינה. בשעות הבוקר, כשהשפל ממתן את פני המים, נחשפת לשון יבשה רחבה, אשר יוצרת גשר יבשתי באורך 2.8 ק"מ וברוחב 30-40 מטר, בין האי ג'ינדו לאי השכן מודו. סביב המאורע קיימות אגדות מקומיות רבות המהוות השראה לפסטיבל פולקלור מקומי המושך אליו כ-400 אלף איש, המגיעים למדינה האסיאתית בזמן חג הפסח כביכול לנסות ולהרגיש את קריעת ים סוף, או כפי שהיא מכונה בפי המקומיים "נס משה".

נספח 2 - ביוגרפיה נשיא דר"ק - מון ג'יאה-אין

מון נולד באי גאוג'י (אני) במחוז דרום גיאונגסאנג שבקוריאה הדרומית. הוא בנם של פליטים שנמלטו מקוריאה הצפונית בדצמבר 1950 על גבי ספינה של האו"ם.

ב-1972 החל ללמוד משפטים באוניברסיטת קיונג-הי. בתקופת לימודיו היה פעיל במחאות נגד הדיקטטורה הצבאית בראשות הנשיא פאק ציונג-הי, הוא נכלא בשל כך וסולק מהאוניברסיטה ב-1975.

מון גויס לצבא קוריאה הדרומית ושירת בכוחות המיוחדים. ב-1976 נטל חלק במבצע פול באניין באזור המפורז הקוריאני. לאחר שחרורו שב ללמוד באוניברסיטה אך ב-1980 נעצר שוב בשל פעילותו. הוא עבר את מבחני לשכת עורכי הדין וסיים שני בכיתתו במכון להכשרת שופטים, אך לא התקבל למשרת שופט בשל היסטוריית פעילותו הפוליטית. ב-1982 הצטרף למשרד עורכי הדין של רו מו-היון, שסיפק שירותי סיוע משפטי לפעילי מחאה בתחום זכויות האדם. ב-1988 סייע להקים את עיתון השמאל "האומה הקוריאנית".

לאחר שרו מו-היון נבחר לנשיא קוריאה הדרומית, מונה מון לראש מטהו ושירת בבית הכחול בשנים 2003–2008. במאי 2011 פרסם ספר זיכרונות על פעילותו למען זכויות אדם ובשירות רו מו-היון. הספר היה לרב-מכר בקוריאה הדרומית, ועורר ציפייה לכניסתו של מון לפוליטיקה.

באפריל 2012 נבחר לאסיפה הלאומית כנציג מחוז סאסנג שבפוסן. בספטמבר אותה שנה התמודד לנשיאות מטעם המפלגה הדמוקרטית המאוחדת אך הפסיד לפאק גון-הייה. ב-2015 נבחר ליושב ראש המפלגה הדמוקרטית ויושב ראש האופוזיציה. לאחר הדחתה של הנשיאה פאק גון-הייה, התמודד ונבחר בבחירות לנשיאות קוריאה הדרומית, שנערכו ב-9 במאי 2017.

עמדתו בסוגיית צפ"ק

בהתייחסו לקוריאה הצפונית בנאום שנשא בברלין, ב-6 ביולי 2017, תיאר מון את התהליך המוביל לאיחוד כפרויקט ארוך טווח. הוא הדגיש את הברית עם ארצות הברית וציין את הצורך להבטיח את פירוק תוכנית הנשק הגרעיני של קוריאה הצפונית. בה בעת הציג את שאלת האיחוד בהקשר אזורי וסימן את תקוותיו לעבוד בשיתוף פעולה עם הקהילה הבינלאומית. הוא תמך בסנקציות על צפון קוריאה, וציין כי חיוני לקבוע הסכם שלום עם קוריאה הצפונית שיביא לסיום מלחמת קוריאה באופן רשמי בתמורה לפירוק הנשק גרעיני.

נשיא קוריאה הדרומית מון נפגש עם המנהיג העליון של קוריאה הצפונית קים ג'ונג און באפריל 2018. ב-27 באפריל 2018, במסגרת הפסגה הבין-קוריאנית, הוא ערך פגישה היסטורית עם המנהיג העליון של קוריאה הצפונית קים ג'ונג-און. הפגישה נערכה בשטח הגבול שבין שתי המדינות, והשניים אף חצו את הגבול לשני הצדדים. השניים חתמו על הצהרת פנמונג'ום, ובה התחייבות לפירוזו של חצי האי מנשק גרעיני, הפיכת הגבול ל"אזור שלום", וקידום שיחות עם ארצות הברית וסין, ובכך הביאו למפנה ביחסי קוריאה הדרומית-קוריאה הצפונית.

Country Snapshot

The Economic Department

S. Korea

Country Snapshot 2016-17

General Information

Capital:	Seoul	GCI Ranking:	26/138
Population (m):	50	CPI Ranking:	52/176
Exchange Rate:	S. Korean won per US \$ = 1,160.77 (2016 av.)	Ease of Doing Business Ranking:	5/190
Head of State:	President – Moon Jae-in[a]	Economic Freedom Ranking:	23/186
	Prime Minister – Lee Nak-yeon	Enabling Trade Ranking:	30/138

Recent Economic Indicators

	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
GDP (Bn\$) (market prices):	1,306	1,412	1,383	1,411	1,495	1,468
GDP per capita (\$):	26,189	28,188	27,499	27,931	29,475	28,846
GDP per capita (\$) (PPP):	32,997	34,083	34,915	36,208	37,960	39,560
Real GDP Growth (% change YOY):	2.9	3.3	2.8	2.8	2.9	2.3
Real GDP per capita Growth (% change YOY):	2.4	2.9	2.3	2.4	2.5	1.9
Export of Goods (Bn\$):	618	613	543	512	562	539
Import of Goods (Bn\$):	-535	-524	-421	-391	-441	-431
Unemployment Rate (% yearly)	3.1	3.5	3.6	3.7	3.6	3.7
Inflation (Av)	1.1	0.8	1.1	1.3	2.0	1.6

S. Korea's Principal Export Destinations

China	26%
USA	13%
Hong Kong	6%

S. Korea's Principal Import Destinations

China	21%
Japan	11%
USA	10%

The Global Competitiveness Index - S. Korea

Notable Advantages	Rank (out of 138)	Notable Disadvantages	Rank (out of 138)
Inflation, annual % change	1	Cooperation in labor-employer relations	135
Gross national savings, % GDP	8	Transparency of government policymaking	115
Foreign market size index	8	Efficacy of corporate boards	109
Domestic market size index	13	Soundness of banks	102
GDP (PPP\$ billions)	13	Ease of access to loans	92

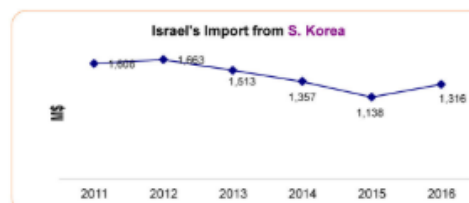
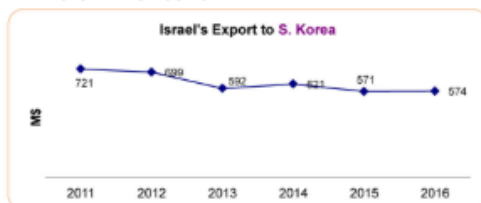
Israel's Trade Relations with S. Korea **

Israel's goods trade with S. Korea

Export to S. Korea (m\$):	574
Import from S. Korea (m\$):	1,316
Total trade (export + import) (m\$):	1,890
Trade Balance (export - import) (m\$):	-742

Growth (YOY)

1%
16%
-20%

The Main Sector of Goods Trade between Israel and S. Korea **

Export to S. Korea				Import from S. Korea			
Sector	M\$	% Share	% Change	Sector	M\$	% Share	% Change
Optic Machinery	199.3	33%	-3%	Vehicles	749.2	49%	56%
Machinery, Electrical equipment	101.1	17%	-18%	Machinery, Electrical equipment	328.8	21%	41%
Machinery, Mechanic equipment	51.6	9%	9%	Machinery, Mechanic equipment	146.0	10%	7%
Tools & Instruments	38.7	6%	23%	Plastics	110.1	7%	-5%
Aircraft	35.8	6%	144%	Optic Machinery	22.4	1%	1%

* EIU forecast

** Excluding Diamonds

